

BACKGROUND REPORT

Navrácení kulturních statků do zemí původu

Daniel Doprava
daniel.doprava@amo.cz

AMO.CZ

Obsah

1	Jak číst background	3
2	Úvod	3
3	Odcizené kulturní statky v dnešním světě	4
3.1	Definice kulturního statku	4
3.2	Definice země původu a její určení	4
3.3	Způsoby odcizení kulturních statků	5
4	Historie	6
4.1	Vliv kolonialismu	6
5	Dopady na zúčastněné státy	6
5.1	Obhajoba žadatelů o navrácení	6
5.2	Obhajoba dnešních vlastníků kulturních statků	7
6	Možná východiska	8
6.1	Pozice SOCHUM	8
6.2	UNESCO	8
6.3	Řešení	8
6.4	Ukradené, nebo historicky „zasloužené“?	8
7	Možná řešení	9

1 Jak číst background

Tento background report (dále pouze BGR) vznikl pro účely simulovaného jednání Sociálního, humanitárního a kulturního výboru (SOCHUM) Valného shromáždění OSN Pražského studentského sumitu. Jeho primárním účelem je poskytnout delegátům informace nutné pro pochopení problému souhrnně nazvaného Navrácení kulturních statků do zemí původu a následné napsání stanoviska na toto téma z pohledu delegátova

Repatriace = navrácení do země původu [obvykleji užíváno v kontextu jedince, ne objektu].

zastupovaného státu. BGR obsahuje stručné představení, příklady a možné cesty řešení této kulturní a mezinárodní problematiky. Pro správné pochopení je však

pouhé přečtení BGR nedostačující, proto se doporučuje seznámení se s dalšími doplňujícími zdroji, jimž je vyhrazena poslední kapitola tohoto textu. K napsání kvalitních stanovisek jednotlivých zemí je ale vždy nutná i samostatná rešerše.

2 Úvod

25. září roku 2015 vydalo Valné shromáždění OSN nezávaznou rezoluci s názvem *Přeměna našeho světa: Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj*.¹ Toto usnesení se týká mnohých celosvětových problémů, jako je například chudoba či klimatická opatření. Ve svém 36. bodu vyžívá také k rozvoji mezikulturního porozumění, tolerance a vzájemného respektu. Valné shromáždění v tomto dokumentu dále uznává kulturní rozmanitost světa s tím, že všechny kultury a civilizace jsou stěžejními tvůrci samotného udržitelného rozvoje, a také, že společně tvoří cílovou skupinu cílcí na navrácení a ochranu kulturních statků.²³

Mnohé kulturní statky se dnes nacházejí v jiné zemi, než z jaké pocházejí, což vede k mnoha nedostatkům ve vzájemném porozumění mezi jejich zeměmi původu a novodobými držiteli. Obojí poukazuje na složitou historii a střídání světových velmcí i supervelmcí, v mnoha případech i na pozůstatky jejich koloniální minulosti. Zároveň tato situace zamezuje úplnému urovnaní historických sporů mezi zeměmi původu jednotlivých kulturních statků a bývalými nejen koloniálními mocnostmi.⁴

Překážky v repatriaci mají různé důvody. Někdy nesouhlasí samotná muzea, o jejichž části sbírek se jedná, jindy zase vlády jednotlivých zemí neshledávají tuto problematiku důležitou. Často tak snahy o její řešení musí vycházet z neoficiálních míst.⁵ V posledních letech však začínají bývalé koloniální velmcí projevit vůli k vyřešení případných repatriací. Příkladem může být pověření odborníků na umění vytvořením zprávy, jež má identifikovat objekty určené právě k repatriaci.⁶ Další aktivitou jsou nezávislé poradní komise,

které mají pomáhat vládám v navrácení kulturních statků.⁷

Obě varianty jsou teoreticky a symbolicky velmi významné a vyjadřují snahu jednotlivých zemí o řešení těchto kulturních sporů, z praktického hlediska ale změny spíše nepřináší – například Francie má i po vypracování takovéto odborné zprávy pouze 27 oficiálních žádostí o repatriaci, přičemž prozatím splnila jen jednu z nich.⁸ Ze sbírek francouzského Muzea na nábřeží Branly přitom splňuje nutná kritéria pro repatriaci cca 70 000 kulturních děl afrického původu. Ta prokazatelně pochází z bývalých francouzských kolonií a do sbírek se dostala prostřednictvím válečných kořistí, vědeckých expedic nebo jako kupě či dar.⁹

V galeriích západní Evropy, ve kterých se vystavují mnohdy odcizené kulturní statky, se již uskutečnilo

„Mnohé kulturní statky zamezují úplnému urov-nání historických sporů mezi jejich zeměmi původu a bývalými převážně koloniálními mocnostmi“

několik menších protestů.¹⁰ Existují i případy, kdy se malé skupiny lidí pokusily demonstrativně vynést vyštněný exponát z muzea, v čemž byly však samozřejmě

zastaveny a následně i na základě svého jednání souzeny.¹¹

3 Odcizené kulturní statky v dnešním světě

3.1 Definice kulturního statku

V prvním článku Haagské úmluvy na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokolu k ní se kulturní statky definují jako: „Statky movité i nemovité, které mají velkou důležitost pro kulturní dědictví národů, jako památky architektonické, umělecké nebo

Konvence = mezinárodní smlouva/úmluva/dohoda.

historické, a to náboženské i světské; archeologická naleziště, stavební celky, které samy o sobě jsou historicky nebo umělecky zajímavé; umělecká díla, rukopisy, knihy nebo jiné předměty významu uměleckého, historického nebo archeologického; jakož i vědecké sbírky a důležité sbírky knih, archiválií nebo reprodukcí statků výše uvedených.“¹² Na Konvenci ze 16. zasedání Generální konference UNESCO (organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu) v roce 1970 se kulturní statky definovaly jako „Statky, náboženské i světské, jež jsou specificky určené jednotlivými státy jako významné pro archeologii, prehistorii, historii, literaturu, umění nebo vědu.“¹³ Jakmile tedy předmět není specificky a oficiálně součástí kulturního dědictví, nepočítá se právně jako kulturní statek. Toto rozhodnutí je spojeno s kontroverzí, jelikož umožňuje a legalizuje aukce a obchod s historickými předměty a artefakty, a to také s ostatky i osobním vlastnictvím ukradenými z pohřebišť.¹⁴

Zjednodušeně můžeme tedy říct, že kulturní statek je něco hmotného nebo i nehmotného, co nese kulturní hodnotu a je starší 100 let.¹⁵

„Statky, náboženské i světské, jež jsou specificky určené jednotlivými státy jako významné pro archeologii, prehistorii, historii, literaturu, umění nebo vědu.“

3.2 Definice země původu a její určení

Jednoznačná oficiální definice nebo způsob určení země původu neexistuje. Nejblíže je tomuto vymezení článek 4 již zmíněné Konvence UNESCO z roku 1970, který pro její účely definuje kulturní dědictví jednotlivých států jako:

- kulturní statky vytvořené jedincem nebo více obyvateli daného státu, a jako významné kulturní statky daného státu vytvořené na jeho území cizinci;
- kulturní statky nalezené na jeho území;
- kulturní statky získané archeologickými, etnologickými nebo přírodně-vědeckými misemi se souhlasem země původu daného kulturního statku;

Kulturní statek je něco hmotného nebo i nehmotného, co nese kulturní hodnotu a je starší 100 let.

- kulturní statky, které byly součástí dobrovolně uzavřené výměny;
- kulturní statky získané jako dar či legálně zakoupené se souhlasem země původu daného kulturního statku.¹⁶

Restituce = akt nebo instance navrácení věci jejímu náležitému majiteli.

Obecně ale pro účely kulturních statků a kulturního dědictví (tedy souboru kulturních statků jedné kultury) můžeme určit zemi původu jako území, na němž byl daný kulturní statek vytvořen, nebo jako území, na němž momentálně existuje kultura, ze které pochází.

Potíž také představuje fakt, že země původu často již neexistuje, přičemž se na jejím původním území může nyní rozkládat vyšší počet států. Držitelé objektu však problematiku určení země původu řešit nemusí, naopak je úkolem žadatelů o objekt prokázat, že právě oni jsou právoplatnými majiteli objektu. V oficiálním UNESCO formuláři žádosti o restituci musí žadatelská země odpovědět na téměř 20 otázkách týkajících se objektu, mezi něž například patří: popis objektu, okolnosti, za kterých objekt opustil svou zemi původu, způsob získání daného objektu momentálními držiteli, jakou mimořádně důležitou roli hraje objekt pro žadatelskou zemi či detaily o všech známých podobných objektech na světě. Dále je

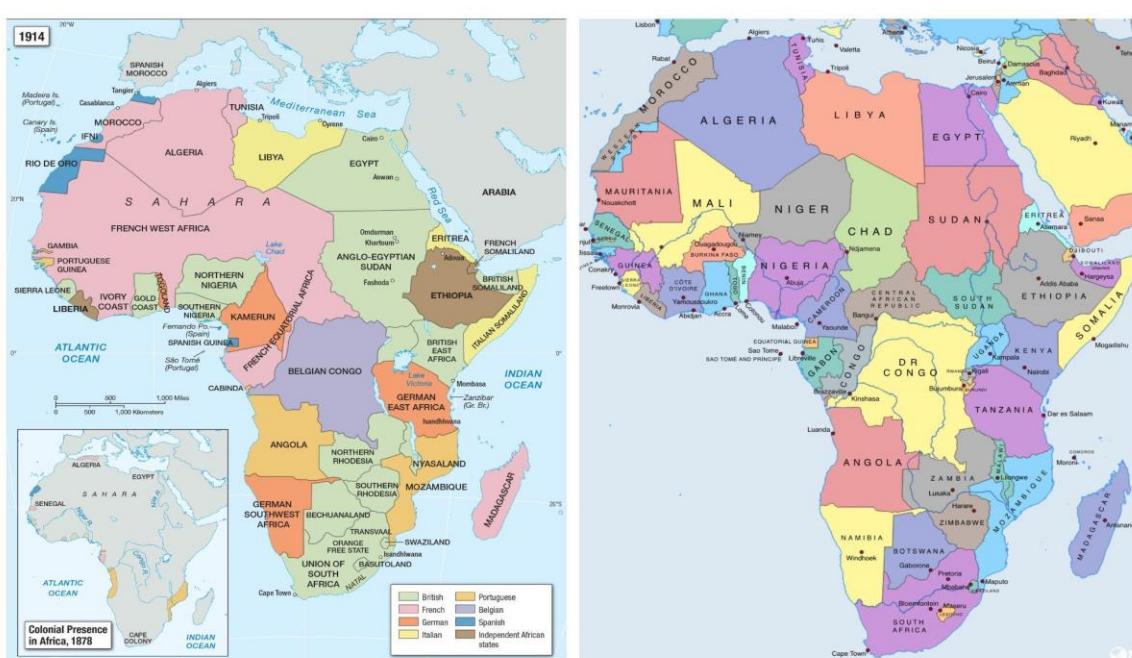
vyžadován seznam všech již proběhlých jednání o restituci daného objektu/objektů, nebo například seznam možných zařízení, ve kterých by objekt/objekty měly být uchovávány.¹⁷ Celý tento proces je časově i finančně náročný, přičemž v určitých případech vyžaduje takové množství práce, že na ni žadatelská země ani nemá dostatečné kapacity.

3.3 Způsoby odcizení kulturních statků

Objekty se k jejich aktuálním držitelům mohou dostávat několika způsoby, které mohou být i kombinované nebo na sebe navazující:

- Skrze obchod – často velmi nevýhodný, známým příkladem byla například relativně levná zrcadla, za která například obyvatelé afrického kontinentu vyměňovali objekty nevýčíslitelných hodnot nebo dokonce i členy svých kultur;¹⁸
- skrze etnologické mise;¹⁹

Translokace = jednoslovň název pro změny ve vlastnictví jednotlivých kulturních statků, a to skrze jakékoli způsoby, od jejich vytvoření po současnost.

Obrázek 1: Porovnání politického rozdělení Afrického kontinentu v roce 1914 a nyní

- na základě rabování a vykopávání hrobů a hrobek²⁰ – obzvlášť znepokojivá činnost, skrze kterou se ničí historické památky či místa a zároveň se dramaticky snižuje možnost jejich širšího prozkoumání, je-li totiž historický objekt vyjmutý ze

svého naleziště, ztrácí svou vědeckou hodnotu a nabývá pouze hodnotu ekonomickou;²¹

- skrze ilegální i legální aukce;²²
- skrze darování.

4 Historie

Odcizování kulturních statků jednotlivých kultur sahá až do starověké historie, kdy největší civilizace kolonizovaly a rabovaly cizí komunity a území, přičemž nejstarším příkladem mohou být Feničané či později Římská říše.

Kolonialismus = „kontrola jedné mocnosti nad závislým územím či lidmi“, rovněž proces zabrání (a to povětšinou silou) už dříve obydleného území.

4.1 Vliv kolonialismu

Dalším a možná nejvýznačnějším obdobím je tzv. věk zámořských objevů, kterým začala dlouhá etapa moderního kolonialismu – přibližně od roku 1500 až do roku 1975.²³ Během těchto téměř 500 let ovládlo malé

množství evropských zemí prakticky celou zeměkouli, šířilo své hodnoty, náboženství, ale také svou kulturu, která byla zároveň ovlivňována zvyky v koloniích. Mezi tyto země patřilo Portugalsko, Španělsko, Francie, Velká Británie či Nizozemsko.²⁴

V tomto období bylo z kolonizovaných zemí vyvzeno nevyčíslitelné množství kulturních statků. Představovaly dary a obchodní artikly, ale také byly výsledkem drancování, velkých krádeží, systematického zabavování nebo válek.²⁵

Moderní kolonialismus = „politicko-ekonomický fenomén, při němž různé evropské země prozkoumávaly, dobývaly, osídlovaly a vykořisťovaly ohromné územní celky.“

5 Dopady na zúčastněné státy

Odcizení kulturních statků může mít na země jejich původu dalekosáhlý dopad – některé země jsou chybějícími kusy své historie dodnes významně ovlivněny.²⁶ Tak jako tato díla formovala v západoevropských a severoamerických institucích úhel pohledu na kultury, které je vytvořily, tak také institucím zvyšovala prestiž a lákala do nich masy lidí.

5.1 Obhajoba žadatelů o navrácení

Nejjednodušším, ale také nejčastějším argumentem je, že daný objekt prostě patří do své země původu. Tam byl vytvořen a tam také je co nejvíce prospěšný, protože může pomáhat k utvoření silné národní identity. Potomci jeho původních majitelů či přímo tvůrců by měli mít přístup ke svému kulturnímu dědictví, místo toho,

aby za ním museli cestovat do vzdálených institucí, což často vyžaduje nemalé finanční náklady. Tito lidé „své“ kulturní statky také dokážou co nejlépe pochopit a zasadit do kontextu, což jim umožňuje je co nejlépe vystavovat.

Státy OSN, které jsou stranami Konvence UNESCO z roku 1970 se shodují na tom, že nedovolený a ilegální vývoz kulturních statků z jejich zemí původu je jednou z hlavních příčin ochuzování kulturního dědictví.²⁷

„Fakt, že jsem musel zaplatit svými penězi, abych viděl něco, co bylo vzato silou, abych viděl dědictví, které pochází z mé domoviny – to byl přesně ten moment, kdy jsem se s tím něco rozhodl udělat,“ komentoval aktivista z Konžské republiky Mwazula Diyabanza svůj protest uvnitř pařížského Muzea na nábřeží Branly, při kterém uchopil 170letou pohřební hůl z dnešního Čadu a

demonstrativně s ní šel k východu. Instituci následně popsal jako „muzeum ukradených objektů“ a dodal, že „neexistuje žádný zákon zakazující majiteli vzít si zpět to, co mu patří v moment, kdy to spatří.“²⁸

„Když přicházíme o kulturní statky (o části kulturního dědictví), přicházíme také o část své identity, a to se nezapomíná,“ uvedla Isabella Dolezalek, editorka nové německé knihy o kulturních statcích a jejich translokacích. „Manipulace s identitou určité společnosti v průběhu odcizování její kultury se nelehce zapomíná.“²⁹

5.1.1. Případ úspěšného navrácení kulturních (o)statků

Na začátku 19. století obdrželo Bristolské muzeum ve Velké Británii dar v podobě dvou lebek z vyrabovaných hrobů kmene Ti'at z Channel Islands u Kalifornského poloostrova, přičemž až po více než 100 letech byly ostatky na konci dubna roku 2019 předány potomkům kmene, kteří je navrátili na jejich „právoplatné“ místo odpočinku.

„Jako původní američtí obyvatelé neustále truchlíme s vědomím toho, že hroby našich předků byly narušeny a že jejich ostatky a cennosti byly přesunuty jen proto, aby seděli na policích a piedestalech muzeí po celém světě“

„Jako původní američtí obyvatelé neustále truchlíme s vědomím toho, že hroby našich předků byly narušeny a že jejich ostatky a cennosti byly přesunuty jen proto, aby seděli na policích a piedestalech muzeí po celém světě.“³⁰

5. 2 Obhajoba dnešních vlastníků kulturních statků

Naopak jedním z nejčastějších argumentů je to, že kulturní statky se do jednotlivých zemí dostaly již v historii, například jako válečná kořist či dar. V dané době byly tyto praktiky považovány za standardní a neaplikovaly se pouze mezi mocnostmi a nerozvinutými zeměmi, ale i mezi zeměmi Evropy. Jejich stanovisko říká, že kulturní statky by jednoduše měly zůstat tam, kde jsou, historie je historie, běžně v dnešní době tato díla představují části sbírek nevyčíslitelných hodnot.

„Bez ohledu na to, za jakým účelem byl objekt vytvořen, brzy potom, co jejakýkoliv kulturní statek vytvořen, opustí vlastnictví zadavatele (či původního majitele) a propadne někomu jinému – patronům, rodině, přáteleům nebo zlodějům. Nový majitel předmět v průběhu času mění, tak jak ho užívají nebo s ním cestují,“ komentuje Tiffany Jenkins, autor knihy Keeping Their Marbles: How the Treasures of the Past Ended Up in Museums – and Why They Should Stay There. Pokračuje: „Přesto je to právě v soše, desce a zářezech, ve kterých zůstávají odkazy na jejich původ. Jednotlivé artefakty pro tento efekt nemusí být ‘vráceny’. Jako stroje času, nezměrně daleko od jejich země původu, starověké kulturní statky na výstavách ve Londýně, Tokiu nebo Senegalu 21. století mohou návštěvníka přepravit do starověké Asýrie, Athén nebo královského paláce v Beninu. Rozhodnutí o tom, kam umístit starodávné artefakty, by nemělo být omezeno na honění za nemožnou historickou pravostí, kajícností k minulosti (nyní v módě) nebo etnickou příslušností (s občasnou oblibou), ale tím, kde je to pro objekt nejlepší.“³¹

„Repatriace kulturních statků vytržených z místa jejich původu, ještě před tím, než byla tato praxe v průběhu 20. století postupně zakázána, vyvolává otázky, které se brání rozsáhlým odpovědím,“ komentuje jednoduše problematiku Ioannis D. Stefanidis, profesor diplomatické historie z Aristotelovy univerzity v Soluni.³²

Zde je tedy nutné zdůraznit, že tento typ názoru, tedy, že když „krádež“ proběhla dost hluboko v historii, nebo když jí daný stát „schválil“, tvoří problematický precedens, který komplikuje obecnou definici krádeže.

6 Možná východiska

6.1 Pozice SOCHUM

Současnou „tradiční“ agendou SOCHUM jsou lidskoprávní otázky, na kterých úzce spolupracuje s Radou pro lidská práva. Pro otázkou navrácení kulturních statků do zemí původu jsou však nejdůležitější jednací téma například otázky domorodců nebo právo na sebeurčení.³³

Otázky domorodců souvisí s kulturními statky domorodých kmenů celého světa a s jejich právem na sebeurčení skrz ně.

Úkolem SOCHUM ale není vyřešit všechny sociální, kulturní a humanitární problémy světa aktivně a direktivně, naopak spíše tvoří a vydává předlohy a soubory možných řešení a postupů pro další níže postavené, specializované orgány OSN a jednotlivé členské státy. Nejdůležitějším takovým orgánem pro kulturní statky a jejich navrácení do zemí původu je UNESCO.

6.2 UNESCO

UNESCO je organizace OSN, jejíž hlavní činností je udržování míru skrze vzájemnou spolupráci ve vzdělávání, vědě a kultuře. Za tímto účelem UNESCO chrání kulturní dědictví všech kultur bez rozdílu a snaží se utužovat vztahy mezi jednotlivými zeměmi. Dále zachovává a udržuje 1073 světových dědictví v 167 zemích světa, tak jako nehmotná dědictví v 177 státech světa.³⁴

Nejvýznamnějším instrumentem této organizace je však ICPRCP, neboli Mezinárodní komise pro podporu navrácení kulturních statků do zemí původu nebo jejich restituuce v případě nezákonného přivlastnění. Na ni se může obrátit jakákoli země, která ztratila určité kulturní statky a žádá jejich navrácení, v případech, pro něž nejsou dostačující již ustanovené mezinárodní konvence.³⁵

6.2.1. Funkce ICPRCP

- Usnadnění a práce pro umožnění dvoustranných jednání o navrácení kulturních statků do zemí původu.
- Podpora výzkumu a vědecké práce nutných za účelem vytvoření ucelených seznamů kulturních statků.
- Péče o veřejné mínění týkající se kulturních statků a šíření povědomí o problematice jejich odcizení.
- Pomoc ve vybavování potřebných institucí a výcviku specializovaných pracovníků.³⁶

6.3 Řešení

Podle odborných komisí z Francie, Belgie a Nizozemska je nejlepším řešením navrácení všech kulturních statků, pokud o ně země původu požádají.^{37 38 39} Problém zde představuje stav a fungování muzeí v cílových zemích, která nemusí být schopná jim poskytnout dostatečnou péči, nebo je dokonce mohou ohrozit. V této souvislosti se objevuje debata, zda-li není lepší ponechat je v institucích západního světa.⁴⁰

Důležitým bodem je tedy i rozvoj a podpora těchto institucí v zemích původu takovým způsobem, aby byly schopné se o kulturní statky postarat.⁴¹ Podstatné je také ujasnit si, jaké kulturní statky navracet, zejména kam a kdy. Muzea a galerie často působí již spíše jako pomyslné truhlice odlišných světových kultur, ne jako státní instituce země, která kulturní statek z jiného státu získala. Zachovávají a udržují nespočet památek a kulturních statků, které by bez nich už nemusely existovat.

Další možností je také kategorizace způsobů získání kulturních statků, kdy třeba předměty obdržené skrze rabování musí být bezpodmínečně navráceny, zatímco statky nabyté obchodem nikoliv.

Řešením může také být spolupráce v moment, kdy se kulturní statky státu dostanou do ohrožení, ať loupeží či nepovoleným archeologickým průzkumem.⁴²

6.4 Ukradené, nebo historicky „zasloužené“?

Obecným, ale důležitým problémem je vymezení časové hranice, jejíž funkcí by bylo rozdelení kulturních statků na ty, jež by se měly restituovat, a na ty, které už nikoliv. Otázkou zůstává, zda repatriovat i starořecké umění, které do dnešní Itálie Římané přivezli před 2000 lety, nebo ostatky původních obyvatel amerického kontinentu, které jsou uchovávány mimo pohřebiště v muzeích již po stovky let.

Jedinou jasně stanovenou hranicí je již zmíněná spodní – minimální stáří objektu 100 let.⁴³ Záleží tedy pouze na žadatelském státu, jestli uzná za vhodné požadovat navrácení určitých kulturních statků, například z možného důvodu úplného znovusestavení památky či uložení ostatků na jejich původní „místo odpočinku“.

Podstatným podbodem je také rozdíl mezi zeměpisnou a kulturní příslušností, které se často nemusí

shodovat. Kultury mnohých dnešních států neodpovídají těm, které tam byly přítomné v minulosti, mají tedy

mít právo na kulturní statky jen kvůli tomu, že byly vytvořené na jejich území před několika tisíci lety? ⁴⁴

7 Možná řešení

Translokace kulturních statků představuje celosvětový problém, přičemž otázka jejich navrácení může vyvolat dílčí konflikty mezi zeměmi původu a aktuálními držiteli či znemožnit řešení historických rozepří. Můžeme ale pozorovat vývoj v přístupu především

západních institucí, jako jsou jednotlivá muzea, galerie a archivy. Existuje celá řada opatření a stanovených procesů, které mají usnadnit navrácení kulturních statků do zemí původu, přesto jsme však stále svědky úplného počátku řešení této otázky.

Otzázkы pro jednání

- Je váš stát nějak svázán s historií, kdy si kulturní památky jiných států přivlastňoval, či právě jeho památky byly ukradené?
- Jak váš stát hledí na otázku restituice? Měla by vůbec probíhat?
- Jak jasně určit, které objekty vracet a které nikoliv?
- Jakým způsobem by vaše vláda vyzvala a motivovala jednotlivé státy ke vzájemné spolupráci. Byla by případně proti těmto úsilí?
- Vyhádřil by váš stát podporu úplnému navrácení všech odcizených kulturních statků?
- Jaké limity a požadavky by měly být kladený na žadatelské státy?
- Je dle vašeho státu lepší uchovávat kulturní statky v mezinárodně známých institucích západního světa, nebo je nejdůležitější, aby kulturní statky byly vystavovány a uchovávány v zemích původu, kde péče o ně nemusí dosahovat takové kvality?

Doporučené zdroje

Článek Deutsche Welle s oběma autory francouzské zprávy identifikující kulturní statky vhodné/určené k navrácení do země původu

- <https://www.dw.com/en/colonial-art-restitution-the-desire-is-not-to-wipe-museums-clean/a-47194605>

Práce pojednávající o problematice repatriace specificky v Britském muzeu

- <https://digitalcommons.law.uw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1857&context=wilj>

Článek New York Times pojednávající obecně o problematice navrácení kulturních statků do jejich zemí původu

- <https://www.nytimes.com/2020/10/16/learning/should-museums-return-looted-artifacts-to-their-countries-of-origin.html>

Oficiální předloha žádosti o navrácení kulturního statku do země původu

- http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/movable/pdf/form_return_EN_FR_o2.pdf

Porozumění repatriace umění

- <https://www.youtube.com/watch?v=jj-SwzYiuW4>

Problematika Britského muzea a Beninských bronzů

- <https://www.youtube.com/watch?v=hoTxRWrvp8>

Podcast diskutující kulturní statky a navrácení do jejich zemí původu

- <https://www.youtube.com/watch?v=ebWFxJ6yYWw>

Klidný protest potomků původních majitelů kulturních statků

- <https://www.youtube.com/watch?v=eVVVTTsW5No>

Zjednodušené informační video

- <https://www.youtube.com/watch?v=hoTxRWrvp8>

Řešení otázky navracení kulturních statků

- <https://www.youtube.com/watch?v=3zmmpLoRdk>

Pro odlehčení

- <https://www.youtube.com/watch?v=x73PkUvArJY>

Seznam použitých zdrojů

¹ General Assembly resolution 70/1, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, A/RES/70/1 (25 September 2015), available from undocs.org/en/A/RES/70/1.

² General Assembly resolution 70/76, *Return or restitution of cultural property to the countries of origin*, A/RES/70/76 (9 December 2015), available from undocs.org/en/A/RES/70/76.

³ General Assembly resolution 70/1, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, A/RES/70/1 (25 September 2015), available from undocs.org/en/A/RES/70/1.

⁴ HICKLEY, Catherine. *Belgian experts frustrated at 'lack of initiative from museums and government' call for restitution of colonial-era acquisitions: New report provides guidelines for the return of artefacts to Africa, where Belgium controlled territory that was 80 times its size* [online]. 3. června 2021[cit.2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.theartnewspaper.com/news/belgian-experts-recommend-restitution-of-colonial-era-museum-acquisitions>

⁵ HICKLEY, Catherine. *Belgian experts frustrated at 'lack of initiative from museums and government' call for restitution of colonial-era acquisitions: New report provides guidelines for the return of artefacts to Africa, where Belgium controlled territory that was 80 times its size* [online]. 3. června 2021[cit.2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.theartnewspaper.com/news/belgian-experts-recommend-restitution-of-colonial-era-museum-acquisitions>

⁶ SARR, Felwine; SAVOY, Bénédicte. *The Restitution of African Cultural Heritage. Toward a New Relational Ethics* [online]. Listopad 2018. [cit.2021-9-29]. Dostupné z: http://restitutionreport2018.com/sarr_savoy_en.pdf

⁷ Raad voor cultuur. 2021. Summary of report Advisory Committee on the National Policy Framework for Colonial Collections. *Raadvoorcultuur.nl* [online] [cit. 2021-8-3]. Dostupné z: <https://www.raadvoorcultuur.nl/documenten/adviezen/2020/10/07/summary-of-report-advisory-committee-on-the-national-policy-framework-for-colonial-collections>

⁸ NAYERI, Farah. *France Vowed to Return Looted Treasures. But Few Are Heading Back*. ISSN The New York Times. [cit.2021-7-22]. Dostupné také z: <https://www.nytimes.com/2019/11/22/arts/design/restitution-france-africa.html>

⁹ SARR, Felwine; SAVOY, Bénédicte. *The Restitution of African Cultural Heritage. Toward a New Relational Ethics* [online]. Listopad 2018. [cit.2021-9-29]. Dostupné z: http://restitutionreport2018.com/sarr_savoy_en.pdf

¹⁰ NAYERI, Farah. To Protest Colonialism, He Takes Artifacts From Museums. *The New York Times* [online]. 21. září 2020 [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/09/21/arts/design/france-museum-quai-branly.html>

¹¹ Tamtéž.

¹² Finální akt mezinárodní konference UNESCO pod OSN, *Úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokolu k ní*, The Hague, 1954, (1954), dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1958-94>

¹³ Konvence UNESCO přijatá Generální konferencí, *Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků*, (14. listopadu 1970), dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1980-15>

¹⁴ López Varela, Sandra L. 2020. *Museums and the Restitution of Cultural Property*. Anthropology News website, April 28, 2020. [cit.2021-7-25]. DOI: 10.1111/AN.1395

¹⁵ Konvence UNESCO přijatá Generální konferencí, *Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property*, (14 November 1970), dostupné z: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pfoooo133378>

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Intergovernmental Committee for Promoting the Return of Cultural Property to its Countries of Origin or its Restitution in Case of Illicit Appropriation, *Standard Form concerning Requests for Return or Restitution*, (leden 1986),

dostupné z: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/movable/pdf/form_returnEN_FR_o2.pdf

¹⁸ ALPERN, Stanley B., 1995. What Africans Got for Their Slaves: A Master List of European Trade Goods. History in Africa [online]. B.m.: Cambridge University Press, vol. 22, pp. 5–43. Dostupné z: doi:10.2307/3171906

¹⁹ NAYERI, Farah. To Protest Colonialism, He Takes Artifacts From Museums. *The New York Times* [online]. 21. září 2020 [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/09/21/arts/design/france-museum-quai-branly.html>

²⁰ COLWELL, Chip. 'As Native Americans, We Are in a Constant State of Mourning', *The return of ancestors and artifacts can become a form of a restorative justice*. *The New York Times* [online]. 4. dubna 2019. [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/04/04/opinion/can-museums-heal-historys-wounds.html>

²¹ Interpol, *The issues – cultural property*, [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/Crimes/Cultural-heritage-crime/The-issues-cultural-property>

²² UNESCO. *Protection of cultural property act*. [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: https://en.unesco.org/sites/default/files/montenegro_protectionculturalpropertyact_engtov.pdf

²³ BLAKEMORE, Erin. What is colonialism?: The history of colonialism is one of brutal subjugation of indigenous peoples. *National Geographic*. 2019. [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/culture/article/colonialism>.

²⁴ WEBSTER, Richard A., CHARLES E. NOWELL and HARRY MAGDOFF, 2020. Western colonialism | Definition, History, Examples, & Effects. *Encyclopedia Britannica* [online] [accessed. 24 . July 2021]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism>

²⁵ Lack of Political Horizon on Palestinian, Israeli Conflict 'Kills Hope', Gives Room for Those Not Interested in Peace, Special Coordinator Tells Security Council. United Nations [online]. 27. 5. 2021 [cit. 2021-7-28]. Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/2021/sc14535.doc.htm>

²⁶ SARR, Felwine; SAVOY, Bénédicte. The Restitution of African Cultural Heritage. Toward a New Relational Ethics [online]. Listopad 2018. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: http://restitutionreport2018.com/sarr_savoy_en.pdf

²⁷ Konvence UNESCO přijatá Generální konferencí, *Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property*, (14 November 1970), dostupné z: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000133378>

²⁸ NAYERI, Farah. To Protest Colonialism, He Takes Artifacts From Museums. *The New York Times* [online]. 21. září 2020 [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/09/21/arts/design/france-museum-quai-branly.html>

²⁹ STEFFES-HALMER, Annabelle. *Looted art, from antiquity to present-day*. Deutsche Welle. 21. května 2021. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/looted-art-from-antiquity-to-present-day/a-57608204>

³⁰ COLWELL, Chip. 'As Native Americans, We Are in a Constant State of Mourning', *The return of ancestors and artifacts can become a form of a restorative justice*. *The New York Times* [online]. 4. dubna 2019. [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/04/04/opinion/can-museums-heal-historys-wounds.html>

³¹ *History Today*, *Do Historical Objects Belong in their Country of Origin?* 3. března 2019. [cit. 2021-7-26]. Dostupné z: <https://www.historytoday.com/archive/head-head/do-historical-objects-belong-their-country-origin>

³² Tamtéž.

³³ *Social, Humanitarian & Cultural Issues (Third Committee)*. United Nations. [online]. [cit. 2021-8-4]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/ga/third/>

³⁴ <https://en.unesco.org/about-us/introducing-unesco>

³⁵ "Return & Restitution" Intergovernmental Committee [online]. 2020. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://en.unesco.org/fighttrafficking/icprcp>

³⁶ Tamtéž.

³⁷SARR, Felwine; SAVOY, Bénédicte. The Restitution of African Cultural Heritage. Toward a New Relational Ethics [online]. Listopad 2018. [cit.2021-9-29]. Dostupné z: http://restitutionreport2018.com/sarr_savoy_en.pdf

³⁸HICKLEY, Catherine. *Belgian experts frustrated at 'lack of initiative from museums and government' call for restitution of colonial-era acquisitions: New report provides guidelines for the return of artefacts to Africa, where Belgium controlled territory that was 80 times its size* [online]. 3. června 2021[cit.2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.theartnewspaper.com/news/belgian-experts-recommend-restitution-of-colonial-era-museum-acquisitions>

³⁹Raad voor cultuur. 2021. Summary of report Advisory Committee on the National Policy Framework for Colonial Collections. *Raadvoorcultuur.nl* [online] [cit. 2021-8-3]. Dostupné z: <https://www.raadvoorcultuur.nl/documenten/adviezen/2020/10/07/summary-of-report-advisory-committee-on-the-national-policy-framework-for-colonial-collections>

⁴⁰GODWIN, Hannah R. *Legal Complications of Repatriation at the British Museum* [online]. 28. prosince 2020. [cit.2021-9-29]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.uw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1857&context=wilj>

⁴¹Konvence UNESCO přijatá Generální konferencí, *Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property*, (14 November 1970), dostupné z: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000133378>

⁴²UNESCO. *Protection of cultural property act*. Strana 15; [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: https://en.unesco.org/sites/default/files/montenegro_protectionculturalpropertyact_engtof.pdf

⁴³Tamtéž.

⁴⁴Targeting of Israeli civilians by Palestinians. B'Tselem [online]. 11. 11. 2017 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: https://www.btselem.org/israeli_civilians

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání tří klíčových mezinárodních – OSN, NATO a EU.

Asociace pro mezinárodní otázky

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Daniel Doprava

Autor je spolupracovníkem Asociace pro mezinárodní otázky a členem přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Autor: Daniel Doprava

Imprimatur: Matěj Frouz, Tomáš Mígl, Jiří Palounek, Vendula Karášková

Jazyková úprava: Anna Ho, Kateřina Machová, Sára Abboudová

Sazba: Tomáš Mígl

Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

**Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro
potřeby XXVII. ročníku Pražského studentského summitu.**

© AMO 2021

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz